

Sygn. akt XIV C 151/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Jan Sterczała

Protokolant sekr. sąd. Małgorzata Gawrońska

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2023 r. w Pile

sprawy z powództwa **M. K., J. W.**

przeciwko **(...) Bank (...) SA**

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powodów obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu.

	Jan Sterczała	
--	---------------	--

Sygnatura akt XIV C 151/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 lutego 2022r. powodowie M. K. i J. W. wnieśli o ustalenie, że zawarta pomiędzy powodami, a Bankiem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. umowa numer (...) kredytu budowlanego w walucie wymienialnej jest nieważna.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że umowa kredytu wadliwie określa jego walutę, ukształtowana została w sposób jednostronny i zawiera klauzule abuzywne, nieuzgodnione z nimi indywidualnie i sformułowane w sposób niejednoznaczny. Wskazali również, iż w chwili podpisania umowy oraz w okresie późniejszym faktyczna wysokość zobowiązania była im nieznana, a kursy kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego były ustalane przez Bank w sposób arbitralny. Powodowie podnieśli, że jako konsumenci nie byli świadomi możliwości ogromnego wahania kursu franka szwajcarskiego, przy czym Bank w sposób należyty nie poinformował ich o przedmiotowym ryzyku walutowym.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, według norm przepisanych.

Na rozprawie dnia 18 grudnia 2023r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie pozostawali w związku małżeńskim, które zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu, XIV Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Pile z dnia 22 czerwca 2017r. (sygnatura akt: XIV C 471/17). Powódka powróciła do swojego poprzedniego nazwiska.

(...) Bank (...) S.A. w W. jest następcą prawnym Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W..

W 2008r. powodowie poszukiwali korzystnej umowy kredytu, postanowili bowiem wybudować dom. Powodowie sprawdzali propozycje w różnych bankach, korzystając z wyszukiwarek internetowych. Powodowie skorzystali również z pomocy brokera finansowego, który wyszukał dla powodów kilka różnych kredytów.

Powodowie zdawali sobie sprawę, że na rynku dostępne są kredyty zarówno złotówkowe jak i kredyty w frankach szwajcarskich. Powodowie wiedzieli jaka jest różnica, pomiędzy jednym a drugim produktem.

Ostatecznie powodowie zdecydowali się na zawarcie umowy z pozwanym i udzielenie kredytu we frankach szwajcarskich.

Przy składaniu wniosku kredytowego, powodowie złożyli oświadczenie, na odrębnym blankiecie w dniu 24 listopada 2008 r., w którym wskazali, że: zostali pouczeni, przez pracownika banku o możliwości zawarcia umowy kredytowej w złotych jak i walucie wymiennej, oraz że mają pełną świadomość, iż w okresie obowiązywania umowy kredytu może nastąpić wzrost kursu waluty kredytu co spowoduje podwyższenie kwoty kredytu jak i umownych odsetek.

Powodowie uzyskali pozytywną decyzję kredytową, w związku z czym dnia 12 grudnia 2008 r. doszło do podpisania przez nich i przedstawicieli pozwanego umowy kredytu budowlanego w walucie wymiennej nr (...).

Przed podpisaniem umowy powodowie ją przeczytali. Umowa została sporządzona przy wykorzystaniu stosowanego przez Bank wzoru. Powodowie nie negocjowali kursu, po którym nastąpi wypłata kredytu.

Podpisana przez strony umowa kredytu zawierała, wśród innych, następujące postanowienia:

Na warunkach określonych w umowie pozwany zobowiązuje się postawić do dyspozycji Kredytobiorcy kredyt w kwocie 124.655,78 CHF na budowę domu jednorodzinnego, posadowionego na działce o numerze ewidencyjnym (...), położonej w miejscowości B., gmina M.. Z czego kwota 123.299,49 CHF jest przeznaczona na sfinansowanie budowy domu jednorodzinnego, a kwota 1.356,29 CHF jest przeznaczona na sfinansowanie należnej bankowi opłaty przygotowawczej (§ 1).

Kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej stanowiącej sumę stawki referencyjnej i marży Banku i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 3.2400 %. Bank posługiwał się w zakresie ustalania wysokości oprocentowania stawką LIBOR 6 M. Stała marża wynosiła 1,95 punktu procentowego (§ 3).

Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych umową w złotych polskich, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że zmiana kursu waluty wpływa na wysokość salda kredytu oraz na wysokość rat kapitałowo-odsetkowych (§ 4).

Terminy spłat oraz wysokość rat określa harmonogram spłat, który stanowi integralną część umowy (§ 4 ust.6)

Kredyt może być wielokrotnie przewalutowany. Za przewalutowanie kredytu na walutę wymienną (EUR, USD, CHF) bank pobiera prowizję w wysokości 1 % kwoty po przewalutowaniu na walutę polską- bez opłat (§ 4 ust.13)

Zabezpieczeniem kredytu jest: hipoteka zwykła łączna w kwocie 124.655,78 CHF oraz hipoteka kaucyjna co do kwoty 62.327,89 CHF ustanowiona na kredytowanej nieruchomości, jak i ubezpieczenie niskiego wkładu własnego

w T.U.EUROPA do czasu gdy saldo zadłużenia osiągnie poziom równy lub niższy 55% wartości nieruchomości oraz weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową kredytobiorcy na rzecz (...). S.A. (§ 5).

Splata zadłużenia następuję w drodze potrącenia przez bank swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu ze wskazaniem przez powoda rachunku oszczędnościowo rozliczeniowego (§ 4 pkt 7)

Strony ustaliły, iż w sprawach nieuregulowanych mają zastosowanie postanowienia kredytu hipotecznego i budowlanego.

Zgodnie z § 27 ust. 1 i 2 Regulaminu kredyty w walutach wymienialnych wypłacane i spłacane są w złotych przy zastosowaniu odpowiedniego kursu kupna i sprzedaży waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty lub spłaty.

Odsetki, prowizje oraz opłaty są naliczane w walucie kredytu i podlegają spłacie w złotych przy zastosowaniu kursu sprzedaży i kupna waluty obowiązującego w banku w chwili spłaty (§ 38. ust.1 Regulaminu).

W przypadku kredytów walutowych może wystąpić różnica pomiędzy udzieloną, a przewidzianą do wypłaty kwotą kredytu wyrażoną w złotych wynikającą z różnicy kursów walut. Ryzyko wystąpienia różnic kursowych ponosi kredytobiorca. Kredytobiorca zobowiązuje się do pokrycia ewentualnej różnicy pomiędzy kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie z dnia wypłaty kredytu niezbędną do zamknięcia inwestycji. (§ 40 ust. 1-3 Regulaminu).

Powodowie dokonywali regularnych spłat rat kredytu. Na dzień złożenia pozwu suma wszystkich wpłaconych na rzecz Banku należności wynosiła 210.000 zł.

/dowody: umowa kredytu budowlanego w walucie wymienialnej z dnia 12 grudnia 2008r. (k. 15-19), regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego (k. 22-30), aneks nr 1 do umowy z dnia 12 grudnia 2008r. (k.20-21), wniosek o udzielenie kredytu budowlanego (k. 108-110), oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego i ryzyka zmiennej stopy procentowej (k. 115-116), przesłuchanie stron na rozprawie dnia 27 marca 2023r. (k. 322-325), zeznania świadka P. L. na rozprawie dnia 22 sierpnia 2023r. (k. 347-348), zeznania świadka R. S. na rozprawie dnia 22 sierpnia 2023r. (k. 346-347)/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następującą ocenę dowodów:

Część ustaleń Sąd poczynił w oparciu o dokumenty prywatne, które zostały złożone przez strony w kserokopiach. Złożenie tych kserokopii stanowiło w istocie zgłoszenie twierdzeń o istnieniu dokumentów o wynikającej z kopii formie i treści. Złożenie przez drugą stronę kserokopii tego samego dokumentu albo odwołanie się do złożonej przez przeciwnika kopii dokumentu było ewidentnym przyznaniem takiego twierdzenia (art. 229 k.p.c.). Natomiast niedoniesienie się danej strony do kserokopii złożonej przez przeciwnika stanowiło nie wypowiedzenie się co do jego twierdzeń o istnieniu dokumentów o wynikającej z kopii formie i treści, które pozwalało uznać je za przyznane, gdyż pozostawały w zgodzie z wynikami rozprawy (art. 230 k.p.c.). Dawało to możliwość przeprowadzenia dowodów z dokumentów, których istnienie, treść i forma zostały przyjęte bez dowodów, tak jakby zostały one złożone w oryginałach.

Dokumenty prywatne, na podstawie których Sąd dokonał ustaleń, nie budziły wątpliwości co do swojej prawdziwości, jak też nie były przez strony podważane pod jakimkolwiek względem. Dlatego Sąd uznał je za w pełni godne zaufania. Pozostałe dokumenty nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i Sąd je pominął.

Zeznania świadków P. L. i R. S. były wiarygodne jednak miały niewielkie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż świadkowie nie pamiętali większości istotnych w sprawie okoliczności.

Wyższej wymienieni świadkowie byli pracownikami pozwanego banku. Świadkowie opisali rutynową procedurę udzielania kredytu w walucie obcej. Z uwagi na wielość spraw, świadkowie nie pamiętali jednak szczegółów umowy kredytowej powodów, co jest zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Zeznania obu świadków posłużyły także do ustalenia, że wzór umowy i kurs franka szwajcarskiego do wypłaty kredytu nie były negocjowane. W tej części zeznania te nie budziły wątpliwości.

W niniejszej sprawie, z oczywistych względów, znaczenie dla jej rozstrzygnięcia mogły mieć jedynie zeznania powodów i dlatego Sąd dowód z przesłuchania stron ograniczył tylko do nich. Strony są osobami najbardziej zainteresowanymi wynikiem sprawy, skutkiem czego dowód z ich zeznań jest bardzo niepewnym źródłem poznania prawdy. Ponadto w chwili składania przez powodów zeznań minęło ponad dziesięć lat od zawarcia umowy kredytu, co nie mogło nie mieć negatywnego wpływu na ich pamięć i to niezależnie od tego, że okoliczności zawarcia umów, jako dotyczące bardzo istotnej dla nich kwestii życiowej, mogły się im mocno wryć w pamięć. Przemawiało to za podejściem do tych zeznań z ograniczonym zaufaniem. Taka ich ostrożna ocena prowadziła jednak do wniosku, że są wiarygodne. W sposobie składania sprawiały wrażenie spontanicznych i szczerych. Powodowie szczerze przyznawali, że wielu okoliczności nie pamiętają. Niska szczegółowość ich zeznań była adekwatna do czasu, jaki upłynął od opisywanych wydarzeń. Jednocześnie w swojej treści zeznania te nie zawierały nielogiczności, a także pozostawały w zgodzie z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego a przede wszystkim nie były sprzeczne z żadnymi wiarygodnymi dowodami.

Postanowieniem z dnia 25 października 2023r. Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, gdyż zmierzał on do ustalenia okoliczności nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Rozważania w tym zakresie należy rozpocząć od przytoczenia art. 385¹ § 1 k.c. Stanowi on, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. § 2 Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. § 3 Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. § 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż w treści zaskarżonej przez stronę powodową umowy znalazły się postanowienia, które można było uznać za abuzywne.

Z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są takie zapisy, które: 1) znajdują się w umowie zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, jednak 2) nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione a przy tym 3) kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy oraz 4) nie określają jednoznacznie sformułowanych głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższy przepis wprowadza dwuelementowe kryterium oceny, czy postanowienie umowy kształtujące prawa i obowiązki konsumenta ma charakter niedozwolony. Elementami tymi są sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumenta.

„Dobre obyczaje” to klauzula generalna, której zadaniem jest wprowadzenie możliwości dokonania oceny treści umowy w świetle norm pozaprawnych. Chodzi przy tym o normy moralne i obyczajowe, akceptowane powszechnie albo w określonej sferze, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. Przez dobre obyczaje należy zatem rozumieć pozaprawne reguły postępowania wyznaczane przez etykę, moralność i społecznie aprobowane zwyczaje. W obrocie konsumenckim są to więc takie wymogi jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, lojalność, rzetelność czy fachowość. Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą postanowienia umów, które nie pozwalają na realizację tych wartości. W szczególności dotyczy to takich postanowień, za pomocą których

przedsiębiorca niełojalnie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób nieuwzględniający jego słusznych interesów (por. uchwała SN z dnia 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008/7–8/87).

Rażące naruszenie interesów konsumenta jest elementem oceny, które wprowadza wymóg prawnie istotnego stopnia sprzeczności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami. Ustawodawca posłużył się w art. 385¹ k.c. pojęciem rażącego naruszenia interesów konsumenta, co mogłoby sugerować ograniczenie stosowania tego przepisu tylko do przypadków bardzo poważnych, skrajnych. Jednak w art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 ta sama przesłanka została określona jako spowodowanie poważnej i znaczącej nierównowagi wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. W tej sytuacji wymóg dokonywania wykładni art. 385¹ k.c. w zgodzie z postanowieniami i celem dyrektywy 93/13 powoduje konieczność rozszerzającej wykładni pojęcia rażącego naruszenia interesów konsumenta, celem objęcia nim również przypadków naruszeń poważnych, choć nie rażących w tradycyjnym rozumieniu tego słowa w polskim prawie cywilnym. Rażące naruszenie interesów konsumenta ma więc miejsce, gdy postanowienia umowy poważnie odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron, skutkując nieusprawiedliwioną dysproporcją na niekorzyść konsumenta.

W niniejszej sprawie jako postanowienia abuzywne, należy uznać zapisy umowy dotyczące indeksowania udzielonego powodowi kredytu do waluty obcej, tj. franka szwajcarskiego w powiązaniu z obowiązkiem jego spłaty według kursu kupna waluty franka w momencie spłaty. Są Na mocy tychże regulacji, pozwany Bank miał pełną swobodę w jednostronnym określeniu kursu, po którym następowało będzie przeliczenie rat z waluty indeksacji na złote. Postanowienia te dawały Bankowi nieuzasadnioną swobodę w jednostronnym określaniu rzeczywistego rozmiaru zobowiązania kredytobiorcy w zakresie spłaty kredytu. W efekcie, w przypadku, gdy kurs waluty obcej znacząco wzrastał w stosunku do polskiego złotego, rata kredytu również rosła, czego konsekwencją była istotna zmiana wysokości aktualnego salda zadłużenia, a co miało miejsce na kanwie niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu było to wobec powodów niemoralne i nieuczciwe, a zawarta umowa była wysoce ryzykowna i naruszała interesy powodów, którzy nie mieli pełnej świadomości o ryzyku kursowym.

Podsumowując powyższe uwagi, wskazać można, że w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumenta takie postanowienia umowne, które, przez nierzetelne, czy nieuczciwe wykorzystanie zaufania konsumenta i braku po jego stronie odpowiedniej wiedzy, powodują nieusprawiedliwioną nierównowagę kontraktową na korzyść przedsiębiorcy.

Pod rozwagę należało jednak wziąć kwestię dopuszczalności unieważnienia przez Sąd zawartej między stronami umowy kredytowej w całości, o co z resztą powodowie wnosili, a co w rezultacie sprowadzałoby się do zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów wszelkich dotychczas uregulowanych przez nich rat kredytu. Dokonując analizy niniejszej sprawy oraz jej realiów, zdaniem Sądu takowe rozwiązanie byłoby zbyt daleko idące. W ocenie Sądu, punktem wyjścia dla stron powinna być próba „ratowania” stosunku prawnego wiążącego strony. Mogłoby to się odbyć choćby poprzez wyeliminowanie z łączącej strony umowy postanowień niedozwolonych i dokonanie z tego tytułu wzajemnego rozliczenia między stronami. Pogląd ten podzielił również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 14 października 2019 roku, sygn. akt VI Aca 264/19, w którego ocenie istnieje realna możliwość dalszego wykonywania umowy, pomimo uznania niektórych jej postanowień za niedozwolone, a tym samym brak jest możliwości uznania, iż umowa taka jest nieważna. Mimo panującej tezy, iż wówczas nie byłoby możliwości ustalenia oprocentowania kredytu, zdaniem Sądu nie ma przeszkód by stawkę LIBOR stosowaną w przypadku kredytów walutowych stosować przy pominięciu klauzul abuzywnych niniejszej umowy. Po ich wyeliminowaniu, umowa między stronami nie narusza prawa oraz zasad współżycia społecznego, a także nie sprzeciwia się właściwości stosunku umowy kredytowej.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zostało oparte na podstawie art.102 k.p.c. zawarte zostało w punkcie trzecim wyroku.

Powodowie przegrali proces w zakresie żądania głównego, mając jednak na względzie, że z uwagi na obecną wielość pozwów dotyczących nieważności umów bankowych denominowanych lub indeksowanych do franka szwajcarskiego, powodowie mogli pozostawać w przeświadczeniu, że ich powództwo okaże się słuszne, w związku z czym Sąd nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie pozwanej.

Mając powyższe na uwadze, na mocy przytoczonych przepisów prawa orzeczono jak w sentencji wyroku.

Jan Sterczała

ZARZĄDZENIE ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem przesłać pełnomocnikom stron, oraz pouczeniem o 3 tygodniowym terminie na sporządzenie apelacji (art. 369 § 1¹k.p.c.)
3. przedłożyć za 4 tygodnie lub z wpływem.

Piła, dnia.....